

LEKMAN i KYRKAN

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

1
2016

”Det är fullbordat” (Joh 19:30)

Ansvarig utgivare**Anders Nordberg**

Nygårdsvägen 32
554 74 Jönköping
cagnordberg@hotmail.com

Redaktionskommitté

Beryll Grandell
Karlfeildtsgatan 8
632 27 Eskilstuna
016-51 60 73
beryll@telia.com

När det gäller medlemskap

Juhani Ahonen
Rådhusgatan 81
831 45 Östersund
063-12 30 30
070-557 82 41
juhani.ahonen@gmail.com

Förbundets plusgiro

Medlemsavgifter o gåvor
Pg 50 27 87 - 5

Medlemsreg och prenumeration

Allan Forsberg
Kimröksgatan 5
296 35 Åhus
044-240527
lekmanna@globalnet.net

LH Tryck, Box 224

523 25 Ulricehamn

Hemsidan

www.lekmanikyrkan.se

UPPHOVSRÄTTSSKYDD

Allt material, texter och bilder, som publiceras i "Lekman i Kyrkan" och på hemsidan www.lekmanikyrkan.se är upphovsrättsskyddat.

Användning får ske endast med Svenska Kyrkans Lekmannaförbunds tillåtelse.

Redaktionen

Var med i bön på nationaldagen!

Lekmannaförbundets medlemskap och delaktighet i Sverigebönen ger oss anledning att dela med oss av följande tankar och sprida följande uppmuntran!

"Men när detta börjar ske, så räta på er och lyft upp era huvuden, för då närmar sig er förlossning... vaka alltid och be om kraft att kunna undfly allt det som skall komma och bestå inför Människosonen" (Luk. 21:28, 36).

"Och låt oss ha blicken fäst vid Jesus, trons upphovsman och fullkomnare" (Hebr. 12:2)

Ett nytt kalenderår har börjat. Vi har nyligen gått in i år 2016 med en medvetenhet om att skakningarna i världen tilltar, men också med en visshet om att så länge vi har blicken fäst på Jesus, söker oss närmare honom i bön och lovsång, lyssnar till hans röst och gör det han säger till oss att göra så är våra liv i fasta och trygga händer, vad som än sker, precis som huset som var grundat på klippan i Jesu liknelse (Matt. 7).

Vi förväntar oss att den helige Ande även detta år kommer att fortsätta kalla sitt folk samman i överlåten och helhjärtad allkristen bön, lovsång och förbön på plats efter plats över hela vårt land. Det som driver oss är Guds längtan efter större närhet till honom, vår tro och Jesu kärlek till oss Gud ger oss insikt om att vi alltid behöver honom och inte minst gör detta sig gällande nu i en till synes särskilt allvarlig tid. För att motta Honom i våra hjärtan och för att begrunda hans vilja får vi skala bort allt det som är oväsentligt och som skymmer kommunikationen med Honom.

Det brådskar, tiden är kort (1 Kor. 7:29), och tidpunkten för Jesu ankomst är allt närmare. De runt 200 000 flyktingar som kommit till vårt land är kanske inte alla här för att stanna, och när vi under året kommer samman till allkristen bön så får

vi tillsammans fråga Herren vad vi kan göra för att under denna nådatid nå dem som kommit till just vårt stift, vårt pastorat och vår församling, nå dem med det fulla evangeliet, som handlar om att tillsammans som Kristi kropp möta behov till både kropp, själ och ande. Vi har fått Jesus som gåva. Vi är kallade att genom den helige Ande manifesteras "hans fullhet" (Ef. 1:20). Det vi har fått får vi dela med alla vi möter när vi "vandrar i förberedda goda gärningar" (Ef. 2:10).

Herre, vi lägger alla dagar i dina händer och ber att din vilja ska ske och att ditt rike ska komma i våra liv detta som alla år!

Redaktionen

När jag bläddrar bland påskens texter

När jag bläddrar bland påskens texter, stannar jag gärna vid Emmaus-vandringen Luk 24:13-35. Jag tycker att den texten alltid är aktuell, även idag.

Det är lätt att identifiera sig med de två lärjungarna som var på väg till Emmaus. De reagerade precis som vi brukar göra i krissituationer. De kände sorg och vanmakt över det som hänt. Ja, för dem hade ju hela tillvaron rasat ihop. De kände bitterhet mot makten och resignation över att inte kunna göra någonting. De hade därför beslutat sig för att ge sig av/fly från Jerusalem, bort från allt det onda och svåra.

Gång på gång går de igenom de senaste dygnens händelser. De var så upptagna av sina besvikelser och problem, att de inte märkte mannen, som hann upp dem. När lärjungarna började tala med honom, blev de förvånade över att mannen inte visste, vad som hade hänt i Jerusalem. Jesu korsfästelse var en stor nyhet som hade spritt sig i Jerusalem, och eftersom det var påsk och mycket folk hade samlats, spreds ju ryktet fort. Lärjungarna fick nu tillfälle att berätta och prata av sig. Kanske kände de, som många av oss, att sorgen lättar en aning om man får prata med någon.

De berättade om mannen/vännen Jesus och om Messiasförväntningen. En Messias med politiska och militära mål, som skulle befria. De berättade om kvinnorna, som sett den tomma graven och om änglarna de sett där.

De kunde inte förstå, varför inte Gud ingrep och räddade Jesus på korset. Därför förlorade de allt hopp när Jesus dog. De fattade inte att Jesu död var utgångs-

punkten för det största hopp, som världen någonsin skådat.

Mannen som gick med dem lyssnade länge till deras berättelse, men sedan började han tillrättavisa och förklara. Han går igenom skrifterna med lärjungarna. Dessa skrifter kunde de säkert till punkt och pricka. Men de hade ej sett sammanhanget. Han förklarade hur Messias inte alls var en politisk befriare, utan någon som faktiskt måste gå igenom allt detta lidande, för det gällde att befria och rädda människors själar, våra själar.

När de närmade sig Emmaus och det började bli mörkt, bad lärjungarna mannen att följa dem och stanna över natten. När de sedan skulle äta, bad mannen Gud

välsigna brödet och bröt stycken och gav till lärjungarna.

Och då PLÖTSLIGT---var det som om deras ögon öppnades och de kände igen Jesus.

Det fullkomligt oväntade hade skett ännu en gång denna påsk. Återigen hade Gud brutit rakt in i vardagsverkligheten och förändrat livet för två lärjungar. Tröttheten efter dagens vandring var som bortblåst, och de skyndade tillbaka till Jerusalem för att berätta vad som hänt, vad de hade sett.

Tänk så lätt det är, att vi blir alltför upptagna av våra egna arbeten, intressen, familjer, vänner, lyckade och misslyckade

planer och idéer, våra sorger och bedrövelser och vår ständiga oro att inte räcka till för alla. Då är risken stor, att vi liksom lärjungarna på Emmausvandringen, missar Jesus, inte ser att han står brevid oss.

Ja, hur ser Jesusmötena ut för oss moderna Emmausvandrare, som aldrig kan få lärjungarnas förmån att få vara på plats, när det händer. Kanske ändå att vi har lättare att förstå, att Jesu uppståndelse är ett "kvitto" från Gud på att Jesus verkligen är Messias.

Egentligen borde vi kunna ta emot det här mycket lättare än lärjungarna, eftersom vi har hört och läst om uppståndelsen i hela vårt liv. Men de var inte förberedda. Om vi ser på samhället idag, verkar tron lika vacklande som för lärjungarna för mer än 2000 år sedan.

De två lärjungarna flydde från Jerusalem. Vad är det vi försöker fly från? Sorg, saknad, svek, trasiga relationer, ångest och oro för våld i världen och det hårda samhällsklimatet och miljön.

Om man ser på allt det här förstår man, att vi verkligen behöver något att hänga upp våra liv på. Men vad finns det för hängare att ta till? I dagens samhälle finns alkohol och droger för stundens glömska, nya religioner som New Age och ockultism för

tillfälliga fantastiska upplevelser, TV:s underhållningsvåld (känn hur det ordet smakar) underhållningsvåld?!?

Var i allt detta kan vi hitta den verkliga tryggheten? Ingen av oss kan få dela lärjungarnas upplevelser vid Emmaus. Men Jesus visar oss goda mötesplatser, där vi kan se honom.

SAMTALET kan vara en sådan mötesplats. Så var det för de två lärjungarna på vägen. Har vi inga människor i vår närhet att prata med så finns alltid präster som ställer upp och har tystnadsplikt.

En annan mötesplats är BÖNEN. Vi både får och kan tala med Gud när vi vill. Jesus lärde lärjungarna att be. Vi vet att vi kan be, för hur vi än har det, har Jesus varit där i glädje, lycka, ljus, mörker, förtvivlan och död.

Ännu en viktig mötesplats är MEDMÄNNISKAN. Det krävs kanske inte så mycket av oss för att vara en god medmänniska. Det är här, mitt i vardagen, vi kan lyssna och stötta. Vi kan dela våra problem, så känns de inte så stora.

Så har vi den stora mötesplatsen MÅLTIDEN, nattvarden. Där vid måltidsgemenskapen kände lärjungarna igen Jesus. Så hade han lovat att möta dem. Så har han

lovat att möta oss. Det här gäller i allra högsta grad oss alla osäkra, modlösa och tvivlande. Här får vi ta del av LIVETS BRÖD.

Visst är det svårt för oss idag att fatta uppståndelsen, eftersom vi inte var med. Vi är kanske tvivlare liksom Tomas, som ville se såren på Jesus innan han trodde. Men om vi bär med oss uppståndelsetanken inser vi i vilken fantastisk värld vi lever. Låt oss bara inte bli lika förblindade av våra egna tankar, liksom lärjungarna på väg till Emmaus, att vi inte märker när Jesus gör oss sällskap. Bara om vi räknar med att Jesus finns mitt ibland oss, får vi del av den kraft och hjälp han kan ge.

Gerd Holmström
Andre vice förbundsordförande

Långfredag - Jesu ord på korset

Jesu ord på korset är en samling av sju fraser som Jesus enligt de fyra evangelierna yttrade när han hängde på korset på Golgata (Skallen).

Av tradition samlas fraserna (orden) i följande ordning:

1. Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör (Luk 23:34)
2. Sannerligen, redan i dag skall du vara med mig i paradiset (Luk 23:43)
3. Kvinna, där är din son – Där är din mor (Joh 19:26-27)
4. Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig? (Mark 15:34 och Matt 27:46)
Eloi, Eloi, lema sabachtani - Eli, Eli, lema sabachtani
5. Jag är törstig (Joh 19:28)
6. Det är fullbordat (Joh 19:30)
7. Fader, i dina händer lämnar jag min ande (Luk 23:46)

Anders Nordberg

På väg till Sundsgården

Det är en stor glädje, att Lekmannaförbundet valt att lägga 2016 års Rikskonvent till Lunds stift och till Sundsgården.

Eftersom jag får dela gudstjänsten med er i sändningsmässan och dessutom är tidigare stiftschef känns det naturligt och roligt att få säga till Lekmannaförbundets medlemmar **VARMT VÄLKOMNA TILL LUNDS STIFT.**

I temat för er samling ingår ordet **VÄGEN**. Jag vill i mitt välkomnande till er stanna inför just ordet väg. För c:a 40 år sedan avhölls Svenska Kyrkans Allmänna Möte i Västerås. Under de dagarna delades det ut en dekal, som man kunde sätta i sin bils bakruta. På dekalen stod **GUDS FOLK PÅ VÄG**. Det var en slående upplevelse att efter sändningsmässan i domkyrkan lämna Västerås med bil. Ty bilar man mötte, körde om eller blev omkörd av hade nästan alla **GUDS FOLK PÅ VÄG** i sina bakrutor. Folk vinkade åt varandra och man kände där i bilarna, ja vi är faktiskt **ETT folk på väg**, ett folk på väg ut i vårt avlånga land, lärjungar spridda ut med evangelium.

Nu går vägen till Lundastiftet. Nu är det Lekmannaförbundets deltagare i det stundande konventet som blir guds folk på väg till Sundsgården. Ni kommer från olika delar av landet, ni kommer från olika typer av församlingar och bär med

er olika spiritualiet och fromhetstyp. Ni är män, kvinnor, äldre, yngre, svenskar och invandrare men **NI ÄR ETT, NI ÄR ETT GUDS FOLK PÅ VÄG.**

Det som binder oss samman trots alla våra olikheter, skilda livserfarenheter och livsöden är att vi delar livsvandringen i tro mot honom som säger **JAG ÄR VÄGEN**. Hos honom får vi alla plats med alla våra olikheter, med vår skiftande och kanske tvivlande tro, med våra brister och förtjänster, hos honom får mångfalden bland oss spira och ändå är vi **ETT**, vi är **ETT GUDS FOLK**.

Vi har alltför ofta svårt för mångfalden i vår kyrka. Vi vill alldeles för mycket formalisera, stöpa i en form, få till konsensus i allt. Men sådant är inte livet. Därför är det så viktigt, att Lekmannaförbundet inom sig låter mångfalden spira ut i vår kyrka genom sina medlemmar. Det är med våra olikheter vi skall berika varandra, bryta tankar och åsikter med varandra för att komma ännu ett litet stycke fram på helgelsens väg mot honom som är **VÄGEN, SANNINGEN OCH LIVET.**

Vi är alla nödvändiga och viktiga för vår kyrka.

Än en gång **VÄLKOMNA TILL LUNDS STIFT.**

Christina Odenberg
Biskop em

Nässjö Församlingskår 85 år

Gruppfoto från jubileet med biskop em. Jan-Olof Johansson längst fram i mitten.

Nässjö Församlingskår, som är en av landets äldsta, firade 85-årsjubileum i Mariagården i Nässjö den 9 november 2015.

Kvällen inleddes med anförande av ordförande Sonja Sjölander, som hälsade kårmedlemmar och inbjudna gäster (62 pers) välkomna. Därefter framförde Ingvar Ellbring en historik om de gångna 85 åren.

Musikerna Lindor Linden och Pär Malmqvist framförde flera kända melodier på piano och dragspel samt därtill flera sånger. Efter dessa sköna toner intogs en god supé vid festligt dukade bord.

Biskop emeritus Jan-Olof Johansson som är ordförande i Svenska Jerusalemföreningen, gratulerade församlingskåren och

berättade om ett behjärtansvärt projekt, "Skola för fred" som denna förening bedriver i Betlehem. Projektet utgörs av en flickskola med beteckningen, "Den gode Herdens skola". En insamling till projektet gjordes och denna inbringade 2400 kronor. Församlingskåren och jubileets musiker lämnade särskilda gåvor, gåvor om vardera 500 kronor.

När kaffe och bakelse avnjutits, uppvaktades två veteraner med blommor, kårens äldsta medlem Märta Johansson och Conny Tingstedt, den senare medlem under 41 år. Lekmannaförbundets ordförande Anders Nordberg gratulerade och överlämnade ett diplom med bibelord från förbundets styrelse samt gratulerade och överlämnade tillsammans med

Församlingskårens ordförande Sonja Sjölander.

Karin Johansson från Bymarkskyrkans lekmanakår en orkidé samt en gåva till Svenska kyrkans internationella arbete. Hälsningar framfördes också från stiftsförbundets ordförande, Kerstin Göransson.

Efter ytterligare sång och musik, tackade ordföranden alla närvarande och särskilt Jan-Olof Johansson, musikerna och församlingsvärdinnan Ingalill Bågenstål med medhjälpare, som stått för servering.

Kyrkoherde Kerstin Wreden avslutade kvällen med andakt.

Börje Kling

Anders Nordberg, Sonja Sjölander och Lindor Lindén.

Biskop em. Jan-Olof Johansson och kyrkoherde Kerstin Wreden.

Annika Fransson

Annika Fransson - Sångsolist under förböns- och sändningsmässan som avslutar Lekmannaförbundets Rikskonvent 2016.

Annika Fransson är född och uppvuxen i Helsingborg. Efter att ha sjungit i olika körer under skoltiden började hon studera sång på allvar 1990. Första sångpedagogen blev Anna-Lena Tide- man, som gav Annika en bra grund att bygga vidare på. 1993 sökte hon och blev antagen till Konservatoriet i Wien, Österrike. Där blev det studier i tre klasser samtidigt; opera, operett samt solosång. Redan under studietiden började hon få roller på de mindre scenerna i Wien med omnejd, och efter att ha tagit examen med högsta betyg år 2000 satte karriären fart på allvar. Hon blev första solist i orkestern Salonorchester Alt-Wien som bland annat gjorde två bejublade turnéer i Japan, men även hade många spelningar i Wien. I Japan var hon även med uppsättningen En natt i Venedig av Johann Strauss d y. Andra roller hon fick sjunga var Adele i Läderlappen, Gilda i Rigoletto, Dorine i Tartuffe, Olympia i Hoffmanns äventyr, Rezia i Die Pilger von Mekka,

Zelmira i Armida samt Greta i Hans och Greta.

Under de här åren deltog hon i s k Masterclasses med bl a Marta Eggerth, Jean-Pierre Blivet och Sylvia Geszty, men Annikas huvudsakliga sångpedagog var och är Colleen-Rae Holmes; en av de allra bästa pedagogerna i Wien.

2004 gick flyttlasset tillbaka till Sverige och Helsingborg, där hon nu är verksam som frilansande sångerska. Hon för även sina sångkunskaper vidare till andra i sin roll som sångpedagog i bl a Svenska Kyrkans musikskola.

Redaktionen

Jubilar i dubbel bemärkelse

Sekreterare Lars Sjögren tackas av kårordförande Anders Åström.

Den 13 januari hade Ödenäs församlingskår i Skara stift årsmöte.

Då var det på dagen exakt 40 år sedan Lars Sjögren, nyligen fyllda 80 år, tillträdde posten som sekreterare för kåren och som han sedan har tagit ansvar för under alla dessa år.

Lars har dessutom tjänstgjort som kassör för Lekmannaförbundet i Skara stift under flera år.

I en tid när ytterst få människor vill ta ett långsiktigt ansvar för olika uppgifter vill vi tacka för att Lars har skött sitt uppdrag så troget och med så stort engagemang under hela 40 år!

Anders Åström
Förbundsordförande i Skara stift

En lekmanakväll hos Hässleholms församlingskår

Hässleholms församlingskår, "Kyrk-folket", bjöd den 3 februari in dels till information om och samtal kring verksamheten i Lekmannaförbundets sex nätverksgrupper, dels till information om kommande rikskonvent, Rikskonvent 2016.

Efter välkomsthälsning, bibelläsning och bön i kyrkans församlingshem, allt under ledning av kårens ordförande Victoria Persson, informerade förbundsordförande Anders Nordberg först om de sex nätverksgruppernas uppdrag vilka avslutas med rapportering och åtgärdsförslag vid årets rikskonvent i Lunds stift.

Det första nätverket gör en översyn av förbundets stadgar under ledning av Kjell Aggefors från Lekmannaförbundet i Stockholms stift. Det andra nätverket arbetar med frågor kring rekrytering av medlemmar och lokalavdelningar (kårer) under ledning av Lars Lindström från Lekmannaförbundet i Härnösands stift. Det tredje nätverket arbetar med frågor knutna till att göra Lekmannaförbundet känt inom kyrkan själv, bland vigda, förtroendevalda och anställda. Det femte nätverket arbetar med frågor knutna till relationer mellan lekfolk/frivilligkrafter å ena sidan och vigda, förtroendevalda och anställda å den andra.

Nätverksgrupperna tre och fem arbetar under ledning av förste vice förbunds-

ordförande Anders Boström, hemmahö- rande i Luleå stift. Det fjärde nätverket arbetar under ledning av förbundsord- förande Anders Nordberg med frågor knutna till Lekmannaförbundets uppdrag o uppgifter enligt nuvarande §§ 1-2 i förbundets stadgar. Det sjätte nätverket arbetar under ledning av Anders Åström från Lekmannaförbundet i Skara stift med frågor knutna till bönen och dess plats, funktion och innehåll inom för- bundet och inom kyrkans gudstjänstliv. Bönen är väsentlig i vår kristna tro och i vårt andliga liv. Låt oss stå fasta och vara stadigt rotade i Kristus så att vi till- sammans med alla de heliga förmår fatta bredden och längden och höjden och dju- pet och lära känna Kristi kärlek som är väldigare än all kunskap, tills hela Guds fullhet uppfyller oss (Ef 3:14-21).

Därefter informerade förbundsordföran- den om det programinnehåll som plane- rats inför Rikskonvent 2016 i Lunds stift. Konventet genomförs den 29 - 31 juli i huvudsak på Sundsgårdens folkhög- skola någon mil söder om Helsingborgs centrum. Temat för konventet är hämtat från Johannes evangelium 14 kap 6 vers (Joh 14:6); "Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig." Under fredagens öppnings- akt och inledningsanförande medverkar biskop emeritus Karl-Johan Tyrberg och sångsolist Jan Henriksson. Senare under fredagen (eftermiddag/kväll) medverkar

psalmförfattare, författare och översät- tare Ylva Eggehorn (Seminarium nr 1). Under lördagen medverkar teol.dr. Carl- Erik Sahlberg (Seminarium nr 2) och hedersordförande / författare Carl-Axel Axelsson (Seminarium nr 3) genom var sitt seminarium, dessa i tiden efter obli- gatoriska förbundsförhandlingar. Under lördagskvällen samlas deltagarna till en festmåltid med sång och musik (över- raskningarnas afton). Under söndagen medverkar fil dr. i fysikalisk kemi Allan Emrén (Seminarium nr 4) och biskop em. Christina Odenberg (förböns- och sändningsmässa i Sankta Maria kyrka i Helsingborg) samt sångsolist Annika Fransson (förböns- och sändningsmäs- sa). Konventet avslutas med möjlighet till en gemensam utflykt till Sofiero slott (botanisk trädgård, servering). Under konventet hålls gemensamma morgon- och aftonböner också med tillfälle till enskild bön.

Lekmannakvällen i Hässleholm avslu- tades med gemenskap och samtal kring ett väldukat smörgåsbord en trappa upp i församlingshuset samt inte minst med psalmsång, Herrens bön och bön för jor- dens flyktingar, för vår kyrka och för vårt förbund, allt i tacksamhet över att Gud hör bön!

Redaktionen

Några av deltagarna i lekmanakvällen.

Interiör från församlingshemmet i Hässleholm - vacker fond!

Gunvor Christensen har alltid haft en kallelse att hjälpa människor

Gunvor Christensen, har genom hela sitt liv haft en kallelse att hjälpa och bistå människor i nöd.

Hon har sin kristna tro som en trygg följeslagare och ännu vid 80-års ålder finns vilja och lusten kvar att vara med i Röda Korsets hjälparbete. Men orken och hälsan har nu fått henne att trappa ned på uppdragen. Ordförandeskapet som varit hennes under många år har hon lämnat, men hon finns ändå med i verksamheten.

Gunvor föddes år 1926 i en by som heter Gundrastorp i närheten av Göinge. En liten ort i norra Skåne som även benämns som snapphanebygden. Där växte hon upp med sina fem syskon, en hemmavarande mamma, och en pappa som var snickare. Hon gick i skolan i Emmaljunga, en plats som osökt får oss att tänka på barnvagnar. Där låg mycket riktigt fabriken som blivit känd över hela världen och som Gunvors pappa varit med om att bygga.

Yrkesutbildning

Efter folkskolan arbetade Gunvor som hembiträde några år, men hade större visioner än så. Hon studerade på folkhögskola och funderade på sitt yrkesval, när hon träffade sin blivande man, Truels Christensen. Han var dansk medborgare och gick, precis som Gunvor på folkhögskola, fast i Danmark. Tycke uppstod mellan de unga två, men kärleken fick vänta länge. Båda var rörande överens om att fullfölja sina yrkesutbildningar och sedan gifta sig.

Gunvor åkte till England för att läsa språk och arbeta som au pair, innan hon

påbörjade sin fyra år långa sjuksköterskeutbildning i Kristianstad.

Bröllop i Vittsjö Kyrka

År 1954 blev det äntligen bröllop i Vittsjö Kyrka. Det hade nu gått sju år sedan de träffades första gången på Rå folkhögskola och Gunvor hade hunnit bli 28 år.

Hennes man var nu präst och skulle snart lämna sin unga hustru kvar i Sverige, för sin kallelse att missionera i Etiopien.

- Jag väntade vårt första barn och kunde inte följa med, men åkte senare när barnet var två månader, säger Gunvor.

Gunvor Christensen och Doris Hamberg. Foto Margaretha Johansson.

Resan till Etiopien

Det var en spännande och strapatsrik resa hon fick göra ensam med ett litet spädbarn. Resan gick via Kairo, där hon efter en lång bilfärd i för henne helt okänt land, fick övernatta på ett hotell och sedan ytterligare en natts vänta på flygplatsen.

Ett av hjulen på planet krånglade och det medförde att de även fick landa i Karton, ett ställe som Gunvor minns med en rysning. Där dallrade luften av både hetta och av gräshoppsvärmar.

- Om livet i Etiopien ter sig så här, åker jag hem direkt, tänkte jag då, säger Gunvor.

Smittkoppsepidemi

Men så blev inte fallet, missionsstationen låg i södra delen av Etiopien och heter Dodola. Det är en vacker plats belägen invid floden Shebele. Här gick luften att andas och bäst av allt, familjen var åter samlad.

Gunvor trivdes alldeles utmärkt, hon hjälpte till i skolan och på kliniken om så behövdes. Hon minns smittkoppsepidemin år 1959 som rasade i hela landet.

- Många blev sjuka och dog, men när vi fick vaccin kom många hundra människor varje dag för att få hjälp, säger Gunvor och fortsätter.

- Allt annat arbete fick läggas åt sidan, alla på stationen hjälptes åt för att så många som möjligt skulle bli vaccinerade.

Tillbaka till fosterlandet

Gunvor hade gärna stannat kvar i Etiopien, men med tanke på barnen som nu blivit tre stycken till antalet, var det dags att efter dryga fyra år bege sig tillbaka till fosterlandet Sverige.

Familjen hamnade efter många turer så småningom i Jämtland och Stugun, där maken tjänstgjorde som kyrkoherde och Gunvor tog hand om barnen som nu utökats med ytterligare tre stycken. Hon skötte även Kyrkans barntimmar och senare arbetade hon som sjuksköterska.

- Här trivdes alla bra, men efter 11 år var det dags att bryta upp igen.

Det svåra sorgearbetet

Den här gången gick flyttlasset till Grundunda Församling, men maken Truels

hann endast tjänstgöra i 3,5 år när han så tragiskt omkom i en bilolycka.

- Under dessa år fick vi många goda vänner här som stöttat mig och det gjorde att jag självklart stannade kvar. En av dessa är Sten Bylin som hjälpt mig i mycket i mitt svåra sorgearbete, säger Gunvor.

Röda Korset

- Som Diakoniassistent har jag på något sätt fortsatt min mans arbete, att besöka äldre människor och samtala om det andliga, har varit väldigt meningsfullt, säger Gunvor och fortsätter.

- Att sedan vara engagerad i Röda Korset ser jag som en del i det arbete vi hade i Etiopien. Jag har sett med egna ögon vad bistandsarbete betyder för människor i nöd och kan berätta om det, säger Gunvor slutligen.

Gunnel Westerin

FOTO: MAGNUS ARONSON/KCN

90 SVENSK
INSÄRINGS
KONTROLL

MATRÄTTEN

– för allas rätt till mat

Khine Wut Hmone Kyaw är två år gammal. Hon är en av 795 miljoner människor som ofta äter för lite, för näringsfattigt och för sällan. Trots att mat är en mänsklig rättighet. Trots att jordens resurser skulle kunna föda oss alla. **Var med och bekämpa en av världens största orättvisor!**

SMS:a MAT till 72905 och ge 100 kr
FÖR ALLAS RÄTT TILL MAT

Swisha valfritt belopp till 9001223
PG 90 01 22-3 | BG 900-1223

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance

**PM inför 2016 års rikskonvent den
29 - 31 juli på Sundsgårdens folkhögskola**

TEMA:

**Jag är vägen, sanningen och livet.
Ingen kommer till Fadern utom genom mig.**

VAR MÖTS VI?

I Helsingborgs pastorat med mötesplats Sundsgårdens folkhögskola, 255 92 Helsingborg. Där finns mötesbyrå, förbundsbutik, utställningar, rum för sammanträden, för förbundsrådet och arbetsutskottet, gemensamma samlingar och rikskonventsförhandlingar lördagen den 30 juli. Frukost intas på respektive övernattningsställe, Sundsgårdens folkhögskola eller Hotel Horisont. Övriga måltider serveras på Sundsgårdens folkhögskola.

REPRESENTATION

Se Stadgar fastställda av Rikskonventet i Stockholm den 2 augusti 2008 - §§ 7, 9 och 13/ Lokalavdelning har rätt att sända ett ombud till rikskonventet. Har avdelning fler än 50 medlemmar får två ombud utses. Stiftskonventet utser ett ombud till rikskonventet. Om stiftet har fler än 1000 medlemmar utses två ombud. Förbundsrådets ordinarie ledamöter (tjänstgörande ersättare) och ombuden är röstberättigade vid rikskonventet. Ange i anmälan om du representerar lokalavdelning (kår), stiftskonvent, är ledamot i förbundsrådet eller övrig funktionär inom förbundet!

RESEERSÄTTNING

Reseersättning till ombuden utgår enligt följande:

Ombud betalar själv 500 kronor av sin resekostnad - beräknad efter billigaste färdstätt. Allt därutöver ersätts av förbundet. Reseräkning för ifyllnad lämnas ut av konventsbyrån i Stiftsgården.

Beställ färdbiljetter ett par månader före rikskonventet!

ENSKILDA MEDLEMMAR

Alla förbundets medlemmar och övriga intresserade hälsas välkomna att på egen bekostnad delta i gemenskapen och i konventets aktiviteter. Undersök med respektive församling och stiftskonvent möjlighet till bidrag för deltagande i rikskonvent.

ANMÄLAN

Anmälan (bindande – undantag sjukdom) ska göras på anmälningsblankett på sid. 15-16 **senast onsdagen den 15 juni 2016 sänds till:**

**Juhani Ahonen
Rådhusgatan 81
831 45 Östersund
070-557 82 41**

KONVENTSAVGIFT

Konventsavgiften som erläggs av såväl ombud som övriga deltagare är 800 kronor per person. För barn under 12 år är avgiften 300 kronor. I avgiften ingår alla måltider enligt programmet. Avgiften betalas senast onsdagen den 15 juni till Svenska kyrkans lekmanaförbund, PG 50 27 87-5. Glöm inte att ange namn och adress vid inbetalning.

INKVARTERING

Inkvartering erbjuds på Sundsgårdens folkhögskola och på Hotel Horisont Helsingborg – Se anmälningsblankett! Hotel Horisont ligger ca 10 km från Sundsgårdens folkhögskola vid södra infarten till Helsingborg. Det kommer att finnas bussar och extra bilar för att hjälpa till med transport till och från hotellet. Särskilt för den som anländer med bil är detta hotell lämpligt. Vi har förhandlat fram ett mycket lågt pris.

MOTIONER

Motioner ställda till rikskonventet som lämnats från lokalavdelningar (kårer) till stiftskonventsråden och stiftskonventsrådets egna motioner ska vara förbundsrådet till handa senast den 15 maj 2016.

KONVENTSHANDLINGAR

Efter anmälningstidens utgång sänds konventshandlingar till anmälda ombud.

Fredagen den 29 juli lämnas i konventsbyrån röstkort ut till ombuden.

Alla övriga deltagare erhåller där samtliga konventshandlingar.

Deltagarbevis och övrig information lämnas till samtliga vid incheckningen.

ÖVRIGT

Parkeringsmöjligheter: Stor parkeringsplats finns i omedelbar anslutning till Sundsgårdens folkhögskola.

Varmt välkomna!
**till 2016 års rikskonvent
på Sundsgårdens folkhögskola i Lunds stift!**

Sundsgårdens folkhögskola

RIKSKONVENT 2016

**”Jag är vägen, sanningen och livet.”
Ingen kommer till Fadern utom genom mig.**

Torsdagen den 28 juli

16.00 Arbetsutskottet och funktionärer sammanträder.

Fredagen den 29 juli

08.30 Konventsbyrå öppnar. Incheckning.
10.30 Förbundsrådet sammanträder (behandling av nätverksgruppernas rapporter).
12.00 Presskonferens
12.30 Lunch
14.00 Välkomstkaffe
14.30 **Öppningsceremoni**
Öppningsanförande: Anders Nordberg, Birgitta Dérand, sångsolist Jan Henriksson.
Inledningsanförande: ”Jag är vägen, sanningen och livet” Biskop em. Karl-Joahn Tyrberg.
17.00 Middag
18.30 **Seminarium I** - Kvällssamling kring Ylva Eggehorns psalmdiktning och poesi med Ylva Eggehorn m.fl.
20.00 Kvällsfika och gemenskap över församlings- och stiftsgränser.
21.00 Kvällsmässa (komminister Cecilia Karlén, Raus).

Lördagen den 30 juli

07.30 Frukost
08.30 Konventsbyrå öppnar
09.00 Morgonbön (Magnus Wittgren)
09.45 **Konventsförhandlingar**
Parentationer - Rapporter från de sex nätverksgrupperna - Avtackningar m.m.
Alternativ för icke ombud - utflykt till Råå Sjöfartsmuseum.
12.15 Lunch
14.00 **Seminarium II** - Carl-Erik Sahlberg ”Stå därför fasta”
Seminarium III - Carl-Axel Axelsson ”Johannes Evangelium med fokus på 14:6”
14.00 Seminarium II - grupp A
Seminarium III - grupp B
15.00 Seminarium II - grupp B
Seminarium III - grupp A
16.00 Återsamling - Summering - Samtal
18.00 **Festmåltid - Gemenskapskväll** - Sång och musik med Magnus Wittgren m.fl. Hälsningstal m.m.
21.00 Aftonbön (Marie Nederman)
21.30 Kvällsfika

Söndagen den 31 juli

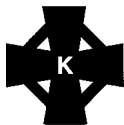
07.30 Frukost
08.00 Konventsbyrå öppnar
09.00 Morgonbön (Anders Nordberg)
09.45 **Seminarium IV** - Allan Emrén ”Guds tro är den enda vetenskapliga världsbilden - vetenskap och gudstro”
11.00 Lunch
Utcheckning
13.00 Förbön och sändningsmässa i Mariakyrkan, Helsingborg.
Biskop em. Christina Odenberg. Sångsolist Annika Fransson.
15.00 Sofiero - utflykt och gemenskap med information i botaniska trädgården.

Reservation för ändringar.

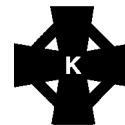

ANMÄLAN

RIKSKONVENT

Rikskonvent i Lunds stift

Sundsgårdens folkhögskola Helsingborg
29-31 juli 2016

Fyll i blanketten (var god texta)

och sänd anmälan senast den 15 juni till: *Juhani Ahonen*
Rådhusgatan 81
831 45 Östersund
070-557 82 41

NAMN.....

☐ Jag tillhör förbundsrådet ☐ Jag är stiftsombud ☐ Jag är kårombud ☐ Ej ombud

MEDRESENÄR.....

☐ Jag tillhör förbundsrådet ☐ Jag är stiftsombud ☐ Jag är kårombud ☐ Ej ombud

ADRESS.....

POSTNUMMER..... ORT.....

Telefonnummer.....
(där vi lättast kan nå dig/er)

Stift..... Kår.....

Konventsavgiften är 800:-/person, i priset ingår måltider enligt program på sid 14.

För barn under tolv år är avgiften 300:-.

Avgiften betalas in senast den 15 juni till:

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund
Plusgiro 50 27 87-5

I samarbete med
sensus

OBS!

Endast anmälningsavgift 800:-/person ska betals i förväg.

Glöm inte att ange namn och adress vid inbetalning.

OBS! Fredagens lunch ingår i konventsavgiften men måste ändå beställas.

HOTELLBOKNING NÄSTA SIDA

Övernattningar

Jag/vi önskar logi följande nätter

Natten mellan tors - fre (28/7)

☐

Natten mellan fre - lör (29/7)

☐

Natten mellan lör - sön (30/7)

☐

Natten mellan sön - mån (31/7)

☐

Hotell - önskemål

Sundsgårdens folkhögskola

☐ Dubbelrum 790:-/natt

☐ Enkelrum 630:-/natt

Hotel Horisont

☐ Dubbelrum 875:-/natt

☐ Enkelrum 675:-/natt

Eget boende

☐

Del i dubbelrum kan ev ordnas.

***OBS! Rabatterna gäller endast bokningar gjorda genom Konventskommittén.
I första hand kommer rum att tilldelas på Sundsgårdens folkhögskola.***

Övrig information

Jag är allergiker - allergisk mot .....

☐ Jag önskar rökfritt rum

☐ Jag önskar handikapprum (OBS! ev extrakostnad)

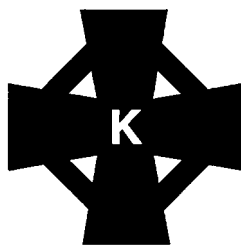
Önskemål om specialkost.....(OBS! ev extrakostnad)

Jag/vi deltar i fredagens lunch med .....personer (bindande)

Utflykt till Sofiero slott

☐

Jag följer med till Sofiero slott. Pris 300:- (betalas i konventsbyrån).

Lekmannaförbundets stiftskonvent under våren 2016

1.   **Lekmannaförbundet i Stockholms stift**
Söndagen den 3 april i Gustaf Adolfs kyrka i Oscars församling, Stockholm
2.   **Lekmannaförbundet i Göteborgs stift**
Lördagen den 16 april i Kyrkligt Centrum, Viskafors
3.   **Lekmannaförbundet i Luleå stift**
Lördagen den 7 maj, i S:t Olofsgården, Skellefteå
4.   **Lekmannaförbundet i Växjö stift**
Lördagen den 23 april, Svenska kyrkan, Forsheda
5.   **Lekmannaförbundet i Västerås stift**
Söndagen den 24 april, Söderbärke
6.   **Lekmannaförbundet i Linköpings stift**
Lördagen den 9 april, Kyrkans vänner, Östra Eneby, Norrköping
7.   **Lekmannaförbundet i Skara stift**
Lördagen den 23 april, Trollhättan
8.   **Lekmannaförbundet i Strängnäs stift**
Fredagen den 15 april, Västermo, Eskilstuna
9.   **Lekmannaförbundet i Härnösands stift**
Onsdagen den 20 april, Svenska kyrkan, Timrå
10.   **Lekmannaförbundet i Uppsala stift**
Söndagen den 24 april, Svenska kyrkan, Hofors
11.   **Lekmannaförbundet i Lunds stift**
Lördagen den 7 maj, Svenska kyrkan, Osby

Traditionsenlig julfest i Södra Vi - Djursdala församlingskår

Södra Vi – Djursdala församlingskår i Linköpings stift har en mångårig tradition med julfest för sina medlemmar som förra året skedde den 28 december i Södra Vi församlingshem.

Även medlemmar från Vimmerby församlingskår var inbjudna. Sammanlagt 28 personer fick ta del av julbordet som var framställt av Sonja och Lasse Karlsson samt Eva och Jan Henriksson. Traditioner är till för att hållas och en av dessa

är att bjuda in någon föredragshållare. Detta år fick Lekmannaförbundets ordförande Anders Nordberg förtroendet att komma och prata om förbundets arbete och om de sex nätverksgrupper inom förbundet som arbetar med följande;

- Översyn av stadgarna
- Göra oss kända bland församlingsbor och utanför kyrkans egna, medlemsrekrytering.
- Göra oss kända inom kyrkan själv.

- Lekmannaförbundets målsättning
- Goda relationer mellan lekfolk och kyrkans vigda, förtroendevalda och anställda.
- Bönen i fokus.

Arbetsgruppernas arbete kommer att presenteras på rikskonventet i slutet av juli.

Under kvällen bjöds det även på julsånger av Södra Vi – kvartetten som uppstod

Södra Vi kvartetten. Från vänster Jan Henriksson, Eva Henriksson och Åse Sjöstedt. Vid flygeln Lennart Sjöstedt.

Solist Jan Henriksson med kantor Lennart Sjöstedt vid flygeln.

Julbordet.

Några av deltagarna, från vänster Evert Sundberg samt Inga och Sven Lindblad.

Förbundsordförande Anders Nordberg.

inför en julfest för 15 år sedan och som sedan dess har många sånguppdrag i regionen. Kvartetten består av församlingens kantor Lennart Sjöstedt med sin fru Åse som jobbar som kanslist på pastors-expeditionen sam kårens ordförande Jan Henriksson tillsammans med sin fru Eva som jobbar som församlingspedagog i församlingen. Kvällen avslutades – som alltid – med O helga natt framförd av Jan Henriksson med Lennart Sjöstedt vid flygeln.

Jan Henriksson
Ordförande i
Södra Vi – Djursdala församlingskår

Medlemsmöte i Köpingsbygdens församlingskår

Lars-Erik och Ulla-Inger Eriksson.

Den 28 januari hade Köpingsbygdens Församlingskår årets första medlemsmöte.

Vi var 21 medlemmar som samlats och vi fick en mycket intressant och trevlig kväll. Vår ordförande Gerd Holmström hälsade välkommen och vände sig särskilt till kyrkoherde Lars-Erik Eriksson och hustrun Ulla-Inger som var speciellt inbjudna till denna kväll. Hon berättade först om kommande program som vi ser fram emot.

Så fick kyrkoherde Lars-Erik Eriksson ordet och han gav oss en väldigt intressant och givande berättelse som inbjöd till många tankar. Han och Ulla-Inger tyckte också det var roligt att återupple-

va gamla kära minnen, och vi kände alla återseendets glädje. Det är 20 år sedan de flyttade från Köping och de har upplevt mycket under dessa år - och varit på många olika platser, bl.a Liverpool och Dalarna. Hans föredrag hette: En rörlig präst." Han berättade inlevelsefullt om sin barndom och ungdom och hur nyfikenheten alltid drivit honom och fortfarande gör det. Vi rycktes med i hans entusiasm när han berättade om Västmanlands Stålverksrörelse som tyvärr inte finns mera. Han imponerades av människorna som arbetade där; deras yrkesskicklighet och förmåga att bedöma alla viktiga processer. Han talade varmt om Guds skapelseverk och återkom till vikten av att vara nyfiken och ha alla sinnen öppna. Det är vardagens små händel-

ser som kan ge de största upplevelserna. Dessa kan erfaras överallt i världen, vilket han varmt skildrade. Hans berättelse avslöjade också att han och hustrun Ulla-Inger kompletterar varandras kreativitet. Hans föredrag inbjöd också till frågor och samtal.

Så fick vi avnjuta goda smörgåsar och kaffe/te. Efter en fin andakt som hölls av Gerd Holmström och Marit Lagerberg sjöng vi gemensamt: "Bred dina vida vingar", och Lars-Erik gav oss välsignelsen. Tacksamma och glada bröt vi upp efter en mycket givande kväll.

Barbro Slaug

FAMILJENYTT

TILL MINNE

NILS MODÉUS

Nils Modéus, Bymarkskyrkans lekmannakår i Jönköping, Växjö stift, har 84 år gammal den 10 januari 2016 fått sluta sitt liv på jorden. Svenska kyrkans lekmanaförbund och inte minst Bymarkskyrkans lekmannakår ser med stor tacksamhet tillbaka på decennier av kärleksfull, varm och ovärderlig gemenskap där Nils med idérikeedom, kunskap och hängivenhet deltog i Lekmanaförbundets arbete.

PÅ FÖRSAMLINGSPLANET, inte minst inom Sofia-Järstops församling, var Nils under många år starkt engagerad i kyrkans gudstjänstliv. Som kyrkvård ställde sig Nils med glädje till förfogande i denna viktiga uppgift och var då särskilt mån om att värna tradition, stil och värdighet. Nils bar på en insikt om att kyrkans grund och livsnerv står att finna i gudstjänstfirande och bönegemenskap - för Nils de viktigaste av alla uppgifter. Mån om att främja kristen gemenskap, kunskap om kristen tro och om kyrkans liv var Nils under alla år tillika bärare av och talesman för lekmanarörelsens idé, såväl privat som i församling, i beslutande kyrkoråd samt i stiftssammanhang. Som aktiv i kyrkorådet medverkade Nils under mitten på 1970-talet med en sorsatsning på konfirmand- och ungdomsarbetet i församlingen. Han startade tillsammans med den tidigare ordföranden i kyrkorådet tillika ordföranden i Sofia kyrkbrödrakår, framlidne Yngve Frank, något så ovanligt som en loppmarknad som år efter år inbringade fantastiska summor till kyrkans internationella arbete. Paral-

lellt med denna återkommande insamling deltog Nils varje tacksägelsedag i lekmannakårens och Bymarkskyrkans skördefest, också till förmån för kyrkans internationella arbete. Nils hade många uppdrag som förtroendevald.

PÅ STIFTSPLANET bidrog Nils som ordförande i stiftsfullmäktige i Växjö och senare som vice ordförande i stiftsstyrelsen.

PÅ RIKSPLANET var och är Nils känd inte minst genom det rikskonvent som hölls i Jönköping 2010. I detta konvent deltog ca 250 delegater (ombud och mötesdeltagare) där konventets tema hade formulerats med ledning av psaltarpsalm 119 vers 105; "Ditt ord är en lykta för min fot och ett ljus på min stig." Ett rikskonvent kan inte med tillfredsställelse hållas utan ekonomiskt och andligt stöd från kyrkan själv. Rikskonventet i Jönköping hade inte kunnat hållas utan det ekonomiska

stöd och den omsorg som visades genom beslut av dåvarande kyrkonämnden med Nils som ordförande och som förespråkare av ett betydligt anslag. För allt detta och allt annat som Nils har fått betyda för vår kyrka och för vårt lekmanaförbund, ja för alla som hade förmånen att få ta del av Nils mångfald och erfarenhet eller/och vara i hans närhet tackar vi Gud!

Hjälp oss Herre att se att Jesus Kristus är den som öppnar porten till det liv, som aldrig dör. Vi delar den sorg och saknad som Nils hustru Ingrid med familj känner. Samtidigt gläds vi över att Ingrid med familj finns bland oss. Vi önskar dem alla fortsatt rik välsignelse från Herren!

*Som liljan på sin äng
till slut ska vissna ner,
går sommaren mot höst
och dagen lugnt mot kväll.
Men blomman som i vila går
ska snart slå ut i evig vår
och vad som sås i ringhet här
du ger i blomning där.
(Psalm 798 v. 4 J.A. Hellström)*

Anders Nordberg
Föbundsordförande

Jesus led och dog för vår frälsning

Exponerad från öster mot väster där vi från Olivberget ser staden med stadsmuren och med Tempelberget (Moria berg) innanför stadsmuren. Kommer man från öster, t.ex. från Jeriko, och når upp till höjderna (stigning från öster) ca 800 m över havet ser man det gamla Jerusalem så här med stadsmurens östra del och staden innanför!

Upp till Jerusalem

När den tid Gud hade bestämt var inne tog Jesus de tolv åt sidan och sa till dem: *'Se vi går upp till Jerusalem, och allt som genom profeterna är skrivet om Människosonen skall gå i uppfyllelse. Ty han kommer att utlämnas åt hedningarna. De skall håna och skymfa honom, spotta på honom, gissla honom och döda honom och på tredje dagen skall han uppstå.'* Tidigare hade han varnat lärjungarna: *'Om någon vill följa mig, skall han förneka sig själv och ta sitt kors på sig och följa mig.'* På palmsöndagen red Jesus in i Jerusalem till ljudet av folkets rop: *'Hosianna, Davids son! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!'* Dessa välkomstord skulle snart förvandlas till de motsatta: *'Korsfäst honom!'* Jesus var fullt medve-

ten om att han skulle lida, dö och uppstå igen.

Nattvarden och Getsemane - Kommunion, Eukaristi eller Altarets sakrament

Sista veckan av sin verksamhet ägnade Herren åt att undervisa i templet. När påsken närmade sig sa han till sina lärjungar att ställa i ordning för högtiden. I ett rum på andra våningen i ett hus i Jerusalem - enligt traditionen på Sions berg strax sydväst om Sionporten - åt Jesus under torsdagens kväll den sista påskmåltiden tillsammans de tolv lärjungarna. Genom hans egen död skulle påsken få sin uppfyllelse följande dag.

Den här natten blev Herren förrådd. När han hade lagt sig till bords med de tolv

och de hade börjat äta sa han: *'Sannerligen en av er skall förråda mig.'* De blev mycket bedrövade och började fråga honom, en efter en: *'Det är väl inte jag, Herre?'* Han svarade: *'Den som dopade handen i skålen tillsammans med mig, han skall förråda mig. Människosonen går bort, som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd! Det hade varit bäst för den människan om hon aldrig hade blivit född.'* Judas, som skulle förråda honom sa: *'Det är väl inte jag, rabbi?'* Jesus svarade: *'Du har själv sagt det.'*

Medan de åt tog Jesus ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt lärjungarna och sa: *'Tag och ät! Detta är min kropp, som är utgiven för er. Gör detta till minne*

Exponerad från södra delen av staden (kanten av Sions berg) i riktning nordost. Vi ser Tempelberget (Moria berg) i vänstra övre hörnet av bilden med Klippmoskén. Nedanföer denna ser vi stadsmuren. Rakt fram ser vi Kidrondalen med Olivberget (Getsemane) snett uppåt höger. Sluttningen rakt fram på avstånd är lutande från höger till vänster (från öster mot väster).

Bild från den gamla stadens västra del tagen från söder mot norr utefter stadsmuren. Ska man nå gamla Jerusalem från väster går man in genom Jaffaporten som ligger i muren en bit upp till höger!

av mig.' På samma sätt tog han bägaren, tackade Gud och gav åt dem och sa: 'Drick alla av den. Denna bägare är det nya förbundet i mitt blod, som är utgjuten för er till syndernas förlåtelse. Så ofta ni dricker av den, gör det till minne av mig.' Nattvarden är ett av två sakrament (dopet och nattvarden) där ordet sakrament betyder helig handling som ger förlåtelse för våra synder.

Jesus tog sedan med sig sina lärjungar till Getsemane där han sa till sina lärjungar: 'Sitt kvar här medan jag går bort och ber.' Han tog med sig Petrus och Sebedaios båda söner (Jakob och Johannes) Sorg och ångslan kom över honom och han sa till dem: 'Min själ är bedrövad

ända till döds. Stanna här och vaka med mig.' Han gick lite längre bort, kastade sig till marken och bad: 'Fader, låt denna bägare gå förbi mig, om det är möjligt. Men inte som jag vill, utan som du vill.' (Ske din vilja!) Judas kom med en stor folkhop med svärd och påkar, utsänd av överstepräster och folkets äldste. Så greps Jesus för att föras till den judiska domstolen, till översteprästen Kajafas, (palats) där de skrifflärda och de äldste hade samlats (Stora rådet). Vid samma tillfälle sa Jesus till den folkhop som följde med dem som grep Jesus: 'Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar för att fånga mig. Var dag satt jag i templet och undervisade utan att ni grep mig. Men allt detta har skett

för att profeternas skrifter skall uppfyllas.' Då övergav alla lärjungarna honom och flydde.

Jesus inför den judiska domstolen

Petrus följde efter på avstånd, hela vägen till Kajafas hus (översteprästens palats - där Stora rådet höll till). Där gick Petrus in på gården och satte sig bland tjänarna för att se hur det skulle sluta. Överstepräster och hela rådet sökte få fram något falskt vittnesmål mot Jesus så att de kunde döma honom till döden, men de lyckades inte trots att det uppträdde många falska vittnen. Till sist trädde det fram två som påstod att Jesus hade sagt: 'Jag kan riva ner Guds tempel och bygga upp det igen inom tre dagar.' Då reste

Enligt traditionen - Salen i övre våningen i ett hus på Sions berg där nattvarden instiftades - måltiden med Jesus och hans tolv lärjungar under torsdagskvällen (skärtorsdagen).

Den sten i Getsemane som enligt traditionen Jesus gick bort och bad vid. Han bad om att få slippa det som skulle hända men överlämnade ändå till Gud att bestämma - Inte som jag vill utan som du vill!

sig översteprästen och frågade: 'Har du inget att svara på deras beskyllningar?' Men Jesus teg. Och översteprästen sa: 'Jag besvär dig vid den levande Guds namn att säga oss om du är Messias, Guds son.' Jesus svarade: 'Du har själv sagt det. Men jag säger er: efter detta skall ni få se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma på himlens moln.' Då slet översteprästen sönder sina kläder och sa: 'Han har hädat. Vad skall vi nu med vittnen till? Ni har själva hört hädelser, Vad säger ni?' De svarade: 'Han förtjänar döden.' Då spottade de på honom i ansiktet och slog honom, och några gav honom örfilar och sa: 'Visa att du är en profet, Messias: vem var det som slog dig?'

Jesus inför den romerska domstolen

Judiska myndigheter hade vid denna tid inte rätt att verkställa dödsstraff. Därför fördes Jesus tidigt påföljande morgon till Pontius Pilatus, den romerske landshövdingen (ståthållaren). Den Golgatavandring (Via Dolorosa-vandring) som Jesus kom att göra och som vanligen görs av kristna besökare i Jerusalem brukar delas in i 14 stationer och börjar här hos Pontius Pilatus, den romerske landshövdingen (**Station 1**). De som förde Jesus från Kafaja hus (Stora rådet) till Pontius Pilatus (enligt traditionen vid Antoniaborgen i öster, nära Lejon- eller Stefansporten) började inför Pilatus anklaga Jesus och säga: 'Vi har funnit att den här mannen förleder vårt folk, förbjuder oss att beta-

la skatt till kejsaren och säger att han är Messias, en konung.' De som förde Jesus till Pilatus stannade själva kvar men utanför borgen för att inte bli orena och för att härigenom inte äventyra sin egen påskmåltid.

Pilatus gick då ut till dem och efter att ha hört anklagelserna och uppmanat dem att själva ta Jesus och döma honom efter judisk lag blev Pilatus upplyst om just detta att Stora rådet eller annan judisk företrädare inte hade rätt att döda någon. Ty det ord skulle uppfyllas som Jesus hade sagt för att ange hur han skulle dö (Joh 3:14 - att han skulle dö genom att bli upphängd - den avrättningsmetod som romarna använde). Pilatus gick tillbaka in i residenset och lät kalla till sig Jesus och frågade: 'Så du är judarnas konung?' Jesus svarade: 'Säger du detta av dig själv, eller har andra sagt det om mig?' Pilatus sa: 'Jag är väl ingen jude. Dina landsmän och överstepräster har överlämnat dig till mig. Vad har du gjort?' Jesus svarade: 'Mitt rike hör inte till denna världen. Om mitt rike hörde till denna världen hade mina följeslagare kämpat för att jag inte skulle bli utlämnad åt judarna. Men nu är mitt rike av annat slag.' Pilatus frågade: 'Du är alltså kung?' Jesus svarade: 'Du själv säger att jag är kung. Jag har fötts och kommit hit i världen för denna enda sak: att vittna för sanningen. Den som hör till sanningen lyssnar till min röst.' Pilatus sa till honom: 'Vad är sanning?'

Getsemane olivträdgård där lärjungarna skulle hålla sig vakna när Jesus gick bort för att be. De somnade dock i två omgångar. I Getsemane grep sedan soldaterna med Judas i fronten - Jesus och förde honom till Stora rådet - till översteprästen Kafajas hus.

En skulptur som berättar om Petrus och några kvinnor ute på gården utanför Kafajas hus, där Petrus förnekade kännedom om Jesus vid tre tillfällen. Efter det tredje tillfället gol en tupp och Petrus påmindes då om att han hade sagt att han aldrig någonsin skulle förneka sin mästare. Tuppen finns med högst upp på skulpturen!

Pilatus gick på nytt ut till judarna och sa nu: 'Jag kan inte finna honom skyldig till något. Men det är sed att jag friger någon åt er vid påsken. Vill ni att jag skall släppa judarnas kung.' Pilatus för-

Den urgamla vägen nerifrån dalen upp till Kajafas hus. På denna väg upp mot kameran gick sannolikt Jesus med soldater och folkmassa på skärtorsdagskvällen efter gripandet i Getsemane.

Kajafas hus (Stora rådet) med fängelsehålor och förvaringsutrymmen. Numera är huset uppdaterat och omgjort till en kyrka - Hanegällets kyrka (S:t Peterskyrkan Gallicantu).

Relief uteden från den urgamla vägen upp till Kajafas hus - en relief som föreställer Jesus, gripen i Getsemane och förd hit till Kajafas hus (den judiska domstolen Stora rådet).

stod att det var av avund mot Jesus som överstepräster hade utlämnat honom. Men överstepräster hetsade upp folket till att begära att han i stället för att släppa Jesus fri skulle släppa en man som kallades Barabbas fri, en man som satt fängslad tillsammans med upprorsmän som hade fällits till ansvar för mord under oroligheterna. Pilatus frågade: *'Vad skall jag då göra med honom som ni kallar judarnas kung?'* De ropade som svar: *'Korsfäst honom, korsfäst honom!'* Pilatus frågade: *'Vad har han gjort för ont?'* Men de ropade ännu högre: *'Korsfäst honom!'* Pilatus som ville tillmötesgå folket frigav Barabbas och lät Jesus

bli piskad, varefter han lämnade ut Jesus för att korsfästas.

Efter det att Jesus hade blivit piskad och utlämnad för att korsfästas förde soldaterna in honom på gården i residenset och hela vaktstyrkan kallades samman. Soldaterna klädde Jesus i en *purpurröd mantel* och vred ihop en *krans av törne* och satte den på honom. Pilatus riktade ordet - *Ecce Homo - se människan* - till folkmassorna när Jesus visades fram, iförd purpurmantel och törnekrona. Sedan hälsade folkmassorna honom: *'Leve judarnas konung!'* De slog honom i huvudet med en käpp, spottade på honom

och föll på knä och hyllade honom. Och när de hade hånat honom tog de av den röda manteln och satte på honom hans egna kläder och förde ut honom för att korsfästa honom.

Jesu vandring till Golgata, vandring uteden via Dolorosa

Efter det att Jesus hade dömts, piskats, begabbats, hånats, bespottats och klätts med såväl *purpurröd mantel* som *törnekrona* för att snart bli befriad från dessa attribut, tog överstepräster och folket med sig honom för att anvisa honom det kors, den påle, på vilken han skulle fästas. Efter knappt hundra meters vand-

ring västerut utefter Via Dolorosa kom de alla fram till den fördörelsens plats (numera en plats med en kyrka - Fördörelsens kapell) tillhörig den romerska garnisonen, där Jesus fick ta emot och själv börja bära sitt kors (**Station 2**) till den plats som kallas Skallen, på hebreiska *Golgota*.

Så vandrade soldaterna med Jesus och folkmassorna utefter Via Dolorosa västerut. Efter 50 - 100 meter ramlade Jesus för första gången enligt traditionen. (**Station 3**). Jesu fall under korset erinrar oss om Jesu kärleksfulla och självutgivande ord dessförinnan: 'Kom till mig ni alla som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila. Ta på er mitt ok och lär av mig, som har ett mildt och ödmjukt

hjärta, så skall ni finna vila för er själ. Mitt ok är skonsamt och min börda är lätt.' Efter det att Jesus kom på fötter igen och fortsatte att bära sitt kors mötte han sin mor, Maria (**Station 4**). Såväl station 3 som station 4 är utmärkta på en kort förbindelsegata (länk) i nord-sydlig riktning med Via Dolorosa - El Wad (Ha Gay). Moder Marias möte med och hennes syn av Jesus erinrar oss om följande bibelord: 'Hans far och mor förundrade sig över vad som sades om honom. Och Symeon välsignade dem och sade till hans mor Maria: Detta barn skall bli till fall eller upprättelse för många i Israel och till ett tecken som väcker strid - ja, också genom din egen själ skall det gå ett svärd - för att många innersta tankar skall komma i dagen.'

Alldeles i hörnet av Via Dolorosas fortsättning från El Wad västerut mot Golgota några tiotal meter från platsen (stationen) för moder Marias möte med Jesus erinrar vi oss Bibelns ord om Simon från Cyrene som enligt traditionen var bosatt här. I Bibeln kan vi läsa följande: 'När de förde bort honom hejdade de en man från Kyrene som hette Simon och som var på väg in från landet och lät honom ta korset på sig och bära det efter Jesus.' (**Station 5**) Vi erinrar oss här Jesu tidigare uttalade ord: 'Om någon vill gå i mina spår måste han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig. Ty den om vill rädda sitt liv skall mista det, men den som mister sitt liv för min skull, han skall finna det.' Så vandrade soldaterna, Jesus, Simon som bar korset

Några bilder från den plats innanför Lejonporten (Stefansporten) i öster där Antoniaborgen låg - där Jesus blev utlämnad av Pontius Pilatus och överstepräster och folket skrek "Korsfäst honom, Korsfäst honom!" Det var här som Jesus kläddes i en purpurad mantel och påtvingades en krona av törnen samt hånades, piskades, bespottades och mobbades och det var här som Pilatus då utropade Ecce Homo = Se människan! Det var här som sedan Golgatavandringen började - vandringen upp till Golgota (Skallen) västerut, den plats där Jesus blev korsfäst och därmed död!

Platsen där Jesus fick ta emot sitt kors - tilldelades korset - för dömdens plats. (Station 2)

Vandring på Via Dolorosa västerut nära den plats där Jesus föll för första gången. (Station 3)

Maria, Jesu moder, och Jesus möts under Jesu Golgatavandring. (Station 4)

Platsen där Maria och Jesus möttes. (Station 4)

Platsen för Simon från Cyrenes bostad - hus - Simon som beordrades bära Jesu kors vidare mot Golgata! (Station nr 5)

och folkmassorna vidare västerut utefter Via Dolorosa. Efter 50 - 100 meters väg kom de fram till den plats där en kvinna vid namn Veronica enligt traditionen torkade Jesu ansikte (**Station 6**) Vi erinrar oss Jesu ord: 'Jag var hungrig och ni gav mig att äta, jag var törstig och ni gav mig att dricka, jag var hemlös och ni tog hand om mig, jag var naken och ni gav mig kläder, jag var sjuk och ni såg till mig, jag satt i fängelse och ni besökte mig. Då kommer de rättfärdiga att fråga: Herre, när såg vi dig hungrig och gav dig mat, eller törstig och gav dig

att dricka? När såg vi dig hemlös och tog hand om dig eller naken och gav dig kläder? Och när såg vi dig sjuk eller i fängelse och besökte dig? Kungen skall svara dem: Sannerligen vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig.'

Efter ytterligare några tiotal meter kom soldaterna, Jesus, Simon och folket till den plats där Jesus enligt traditionen föll för andra gången (**Station 7**). Vi erinrar oss här Paulus ord till församlingen i Filippi: 'Låt det sinnelag råda hos er som

också fanns hos Kristus Jesus. Han ägde Guds gestalt men vakade inte över sin jämlikhet utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss. När han till det yttre hade blivit människa gjorde han sig ödmjuk och var lydig ända till döden, döden på ett kors. Därför har Gud upphöjt honom över allt annat och gett honom det namn som står över alla andra namn, för att alla knän skall böjas för Jesu namn, i himlen, på jorden och under jorden, och alla tungor bekänna att Jesus Kristus är herre, Gud Fadern till ära.' Efter det att Jesus åter

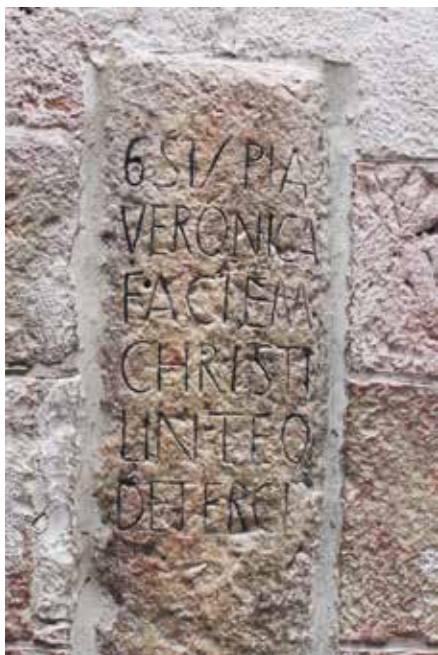
hade kommit på fötter fortsatte alla mot Golgata som nu låg strax framför dem. I Bibeln kan vi läsa: *'En stor folkmassa följde med, och kvinnor som sörjde och klagade över honom. Jesus vände sig om sade till dem: 'Jerusalems döttrar, gråt inte över mig, gråt över er själva och era barn. Det kommer en tid då man skall säga: Saliga de ofruktamma, de moderliv som inte har fött och de bröst som inte har gett di. Då skall man säga till bergen - Fall över oss, och till höjderna: Dölj oss. Ty om man gör så med det gröna trädet, vad skall då inte ske med det*

förtorkade?' Jesus talade här till de gråtande kvinnorna. **(Station 8)** Bara några meter före det att soldaterna, Jesus, Simon och folkmassan hade kommit fram till den fastställda platsen för korsfästelsen (Skallen) föll Jesus enligt traditionen för tredje gången **(Station 9)**.

Golgata

När de så kom upp till platsen där Jesus skulle korsfästas framtogs Jesus sina kläder **(Station 10)**. På denna plats skulle Jesus korsfästas tillsammans med två andra. De korsfäste Jesus med en gärnings-

man (förbrytare) på vardera sidan om honom. **(Station 11)** Pilatus hade låtit skriva ett anslag som sattes upp på korset och där stod: *'Jesus från Nasaret, judarnas konung.'* Detta lästes av många judar, eftersom platsen där Jesus korsfästes låg strax utanför den dåvarande staden, och texten var skriven på hebreiska, latin och grekiska. Men judarnas överstepräster sa till Pilatus: *'Skriv inte, Judarnas konung, utan vad han själv har sagt: Jag är judarnas konung.'* Pilatus svarade: *'Vad jag har skrivit, det har jag skrivit.'* Soldaterna som hade korsfäst Jesus

Veronica möter Jesus och torkar hans panna. (Station 6)

Platsen där Jesus föll för andra gången. (Station 7)

Den plats där Jesus föll för tredje gången! (Station 9)

Några nunnor på den plats intill Skallen där Jesus framtogs sina kläder. (Station 10)

Platsen där Jesus och de två förbrytarna skulle korsfästas - bakom glasfönstret längst till höger. I fonden står Gravkyrkan i mitten av bilden.

Innanför detta glasade burspråk är platsen där Jesus tillsammans med de två förbrytarna korsfästes. (Station 11)

Platsen där Jesus dör på korset. (Station 12)

tog hans kläder och delade upp dem i fyra delar, en del för varje soldat. De tog också långskjortan, men den hade inga sömmar utan var vävd i ett enda stycke. De sa därför till varandra: *'Vi skär inte sönder den utan kastar lott om vem som skall ha den.'* Ty skriftordet skulle uppfyllas: *'De delade upp mina kläder mellan sig och kastade lott om min klädnad.'*

Alla fyra evangelierna berättar om hur Jesus led och dog. Jesu egna ord vittnar om hur fruktansvärt hans lidande på korset var. Vid Jesu kors stod hans mor och hennes syster, Maria som var gift med Klopas, och Maria från Magdala. Av evangelisternas berättelser framgår att Jesus uttalade olika meningar vilka enligt traditionen är sammanställda och rangordnade i sju ord eller fraser. Fraserna eller orden finns sammanställda på annan plats i denna tidning - Jesu ord på korset. Jesus bad för dem som var med vid korsfästelsen: *'Fader förlåt dem, de vet inte vad de gör.'* Till den förbrytare som bad Jesus om att tänka på honom när Jesus skulle komma med sitt rike sa Jesus: *'Sannerligen, redan i dag skall du vara med mig i paradiset.'* När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som Jesus älskade sa han till sin mor: *'Kvinna, där är din son.'* Sedan sa han till lärjungen: *'Där är din mor.'* Från den stunden hade Jesu mor Maria sitt hem hos lärjungen (Johannes). Följande uttalande och rop vittnar om hur fruk-

tansvärt hans lidande på korset var: *'Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?'* (Eli, Eli, lema sabachtani). Jesus visste att nu var allt fullbordat, och för att skriftordet skulle uppfyllas sa han: *'Jag är törstig.'* Där stod ett kärl som var fyllt med surt vin. De satte därför en svamp som doppats i det sura vinet på en isopstjälk och förde den till Jesu mun. När Jesus hade fått det sura vinet sa han: *'Det är fullbordat'* och *'Fader, i dina händer lämnar jag min ande.'* (Station 12). På korset bar Jesus helvetets plåga och den stora ångest det innebar att vara skild från sin himmelske Fader.

Eftersom det var förberedelsedag och kropparna inte fick hänga kvar på korset under sabbaten - det var en stor sab-

bat - bad judarna Pilatus att de korsfästas benpipor skulle krossas och kropparna tas bort. Soldaterna kom därför och krossade benen på dem som var korsfästa tillsammans med Jesus, först på den ene och sedan på den andre. Men när de kom till Jesus och såg att han redan var död krossade de inte hans ben, utan en av soldaterna stack upp sidan på honom med sin lans, och då kom det ut blod och vatten. Den som såg det har vittnat om det för att också vi skall tro, hans vittnesbörd är sant, och han vet att han talar sanning. Detta skedde för att skriftordet skulle uppfyllas: *'Inget ben skall krossas på honom.'* och på ett annat ställe heter det: *'De skall se på honom som de har genomborrat.'*

Den heliga graven i Den heliga gravens kyrka i Jerusalem. (Station 14)

Josef från Arimataia, som var lärjunge till Jesus fast i hemlighet, av rädsla för judarna, bad efteråt Pilatus att få ta ner Jesu kropp. Pilatus tillät det, och Josef gick och tog ner kroppen. **(Station 13)** Nikodemus kom också dit, han som första gången hade sökt upp Jesus på natten, och han hade med sig en blandning av myrra och aloe, omkring 30 kilo. De tog Jesu kropp och lindade den med linnebindlar tillsammans med kryddorna såsom judarna brukar göra vid gravläggning. Intill platsen där Jesus hade blivit korsfäst fanns en trädgård och i trädgården en ny grav där ännu ingen hade blivit lagd. Där lade de Jesus, eftersom det var den judiska förberedelsedagen och graven låg nära **(Station 14)**.

Jesus led och dog för oss

Varför led och dog Jesus? Inte för några synder som han själv hade gjort. Han blev frestad i allt liksom vi, men utan synd (Hebreerbrevet 4:15)

Varför då slagen och korsfäst? Han var genomborrad för våra överträdelsers skull, slagen för våra missgärningars skull. Straffet var lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade. Vi gick alla vilse som får, var och en gick sin egen väg, men all vår skuld lade Herren på honom (Jesaja 53:5,6)

Se Guds lamm, som tar bort världens synd (Joh 1:29) Ty Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv. Han tillräknade inte människorna deras överträdelser. Den som inte visste av synd, honom har Gud i vårt ställe gjort till synd, för att vi i Honom skulle stå rättfärdiga inför Gud (2 Kor 5:19,21)

*Guds rena Lamm oskyldig,
på korset för oss slaktad,
Alltid befunnen tålig,
fastän du var föraktad.
Vår synd på dig du tagit
och dödens makt nedslagit.
Ge oss din frid, o Jesu.*

I de sista kapitlen i alla fyra evangelierna läser vi att Jesus stod upp från de döda och visade sig för sina lärjungar. *Varför är Jesu uppståndelse så viktig?* Det var bara Jesus Kristus som kunde säga: 'Jag ger mitt liv för att sedan ta det tillbaka. Jag har makt att ge det, och jag har makt att ta det tillbaka' (Joh 10:17,18) Jesus blev genom helighetens Ande . . . med kraft bevisad vara Guds Son alltifrån uppståndelsen från de döda. (Rom 1:4) Då Jesus utförde sitt uppdrag att frälsa oss från synden utlämnades han för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull. (Rom 4:25) Eftersom Gud har förklarat oss vara rättfärdiga i hans ögon står nu himmelens port öppen och vi har ett säkert hopp om att vi också ska uppstå: 'Men nu har Kristus uppstått från de döda som förstlingen av de insomnade' (1 Kor 15:20) skrev Paulus. Jesus gav sina lärjungar denna försäkran: 'Ty jag lever, och ni kommer att leva.' (Joh 14:19) 'Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig skall leva om han än dör, och var och en som lever och tror på mig skall aldrig någonsin dö.' (Joh 11:25,26)

Låt oss med oändlig tacksamhet och glädje gå påsktiden till mötes!

Anders Nordberg

Äkta Kristi Kyrka

Kärlek till korset är vägen till tro
Gud vill i hjärtat få råda och bo.

Kärlek till korset vill Kristus oss ge.
Där sonas synden borttages allt ve.

Kärlek till korset gör ovän till vän.
Sådana under sker dagligen än.

(Långfredagen)

Bön vid den tomma graven

Jag stanna vill vid graven ur vilken Jesus gick
som segrare för evigt, ett heligt ögonblick.

Jag tacka vill för segern som Jesus åt oss vann,
för nåden att få vara Guds barn, hans som mig fann.

Så låt mig käre Herre få del av påskens fröjd,
här nere redan vittna om liv i himlens höjd.

När liemannen kommer jag räds ej för hans gång.
Vid målet ser jag ljuset, hör änglars jubelsång.

(Påskdagen)

Uppståndelse

Till liv naturen vaknar, det grönskar i dal och lund.
Fåglarna håller konsert i vårens ljuvliga stund.

Mästaren Kristus lever, och öppen klippgrav är tom.
Paradisliv från himlen slår nu ut i blom.

Lärjungar prisar Herren ty det är påsk på jord.
Uppståndelse vi väntar allt enligt Frälsarens ord.

(Annandag Påsk)

"Ur diktsamlingen SILVERKLAR TRUMPET"
Kyrkoherde em. Hans-Lennart Hartler

Påven kommer till Sverige

Påven Franciskus kommer till Lund den 31 oktober 2016. Det är det första påvebesöket i vårt land sedan Johannes Paulus II 1989 besökte Sverige. Anledningen till att Påven besöker Sverige i år är att katoliker och lutheraner tillsammans uppmärksammar det kommande 500-års minnet av reformationen.

Martin Luther och hans teser

Av vana brukar reformationens begynnelse förläggas till den 31 oktober 1517 då Martin Luther lade fram sina berömda 95 teser. Sant eller ej, men det sägs att han spikade upp teserna under natten på dörren till slottskyrkans port i Wittenberg. Det hela är inte särskilt viktigt och i alla fall vet vi att teserna publicerades den 31 oktober. Det vore förstås orimligt att se denna enskilda handling av Luther som startsignal till reformationen. Luther hade som person en stor betydelse för reformationens utveckling, men att förknippa den blott med honom vore en grov förenkling.

Reformationen kom också att ta sig olika former och i mångt och mycket hämtade dessa inspirationer från andra håll än Luther.

Ingenting vore mer felaktigt än att påstå att tiden innan reformationen var totalt mörk ur religiös synpunkt. Det stora utflödet av religiösa böcker, pilgrimsfärder, gåvor till många religiösa ändamål talar ett annat språk. Allt pekar på att människan var lika religiös och tog sin religion på lika stort allvar som man tidigare gjort. Vidare vore det ohistoriskt att påstå att kyrkan var i totalt förfall innan reformationen eller att var man längtade efter att kyrkan skulle reformeras. Det fanns ett utbredd och latent missnöje med kyrkan, men säkerligen skulle allt kunnat fortsätta utan att något särskilt hänt.

Ändå väcker reformationen många frågor. Vad var dess orsak? Var tidsandan sådan att en förändring var oundviklig, så att Luther bara var rätt man på rätt plats och någon annan kunde ha inträtt i hans ställe? Var reformationen en genuin religiös rörelse eller var det politiska, sociala och ekonomiska orsaker som låg bakom?

Det är värt nämna några viktiga faktorer som låg bakom reformationen. Under högmedeltiden var påvedömet uttryck för en enad och sammanhållen kristendom. Kristenheten utgjorde religiöst, socialt, kulturellt och i viss mån en politisk enhet. Andligt och världsligt, kyrka och kultur, religion och samhälle stod under evighets perspektiv med påven som synligt uttryck för enheten. Påven var jordens härskare. Detta kom att ändras under renässansen och humanismens tidevarv. Humanisterna hade snarare sitt ideal i fornkyrkan där kejsaren var kyrkans ledare, något som undergrävd påvens makt över kyrkan. Under senmedeltiden hade furstekyrkan kommit till och fursten hade fått allt större inflytande över biskopstillsättningar och kyrkans ekonomi och styrelse. Påven förlorade sin makt över furstens kyrka. Humanismen frigjorde även nya religiösa och kulturella krafter. Det som var gemensamt för humanismen var intresset för den antika världen. Humanismen nådde sin höjdpunkt vid 1500-talets början. Humanismen spred sig från Italien till Tyskland men den tog sig olika uttryck i de olika länderna.

Den tyska humanismen var i mycket högre grad religiös. Inte minst visar det sig i dess mest betydelsefulla representant Erasmus av Rotterdam. Han var trogen sin uppväxt i mystiken "Devotio moderna" och var övertygad att den kristna människans mål var att följa Kristus.

Rättfärdiggörelsen genom tron förstärkte han som ett liv i Kristi efterföljd och kärlek till nästan. Redan tidigare hade det växt fram andliga rörelser som grusade påvekyrkans makt. Man pläderade för att kyrkan skulle leva i apostolisk enkelhet i Kristi efterföljd. Där framträdde mystikern Mäster Eckhard och Thomas av Kempis som skrev boken "Om Kristi efterföljd". I England verkade professorn John Wycliffe på 1370-talet i Oxford. Han var skyddad av kungen och fick stort folkligt stöd. Han kämpade för en nationell stat och kyrka mot påvemaktens utarmning av England. Han gick tillbaka till Bibeln och angrep helgondyrkan, vallfärder, relikier och avlat. Man lyckades fördriva honom från professorsstolen i Oxford men han undkom med livet i behåll. Alla dessa män var förelöpare till reformationen även om de skilde sig från Luther i många avseenden.

Humanismen banade väg för individualismen. Den bildade lekmannen fick en ny optimistisk inställning till världen. Nu kom den skolastiska teologin i skymundan och istället framträdde kyrkofädernas skrifter och Bibeln som det viktiga. Paulus och Augustinus syn på begreppet nåd fick en renässans.

Nu kom också klostrens betydelse att förminska och i deras ställe kom universiteten. De nya bildningsidealen som uppstod vid universiteten gynnade reformationen. Politiken och ekonomin lade också grunden för reformationen.

Spanien och Frankrike kämpade om världsherraväldet och kolonierna. Världshandeln hade gjort städernas borgare till en inflytelserik samhällsklass, något som inte kan underskattas när det gäller reformationen.

Boktryckarkonstens uppkomst genom Gutenberg blev en viktig uppfinning för humanisterna att nå ut med sitt budskap. När Luther påbörjade sin översättning av Nya Testamentet hade redan 18 fullständiga tyska översättningar tryckts.

Det som utlöste Luthers handlande att spika upp 95 tesar i Wittenberg var avlaten. Redan på 1300-talet hade påven mot ekonomisk ersättning utfärdat personliga avlatsbrev som innebar befrielse från skärselden. Det som gjorde saken värre var att påven Sixtus IV införde att det nu var möjligt att köpa avlat för de som redan var döda. Detta innebar att döda personer kunde få straffen förkortade i skärselden i proportion till vad som betalades. I digerdödens spår var skäcken för döden vida utbredd, vilket gjorde avlaten till en lukrativ affär för påvedömet.

En av dem som sålde mängder av avlatsbrev var avlatskommissarien och dominikanen Johann Tetzel. Enligt sägnen var hans reklamslogan ”när pengarna i kistan klingar, sig själen ur skärselden svingar”. Han verkade i Luthers omedelbara närhet och Luther blev snabbt varse problematiken. Enligt Luther förfälskade avlatskrämarna botens allvar och vilseförde människorna vad det gäller botens mening. Luther reagerade omedelbart och publicerade sina tesar om avlaten.

Hans avsikt med teserna var att få till stånd en disputation om avlaten. Någon sådan blev aldrig av, men inte desto mindre, blev Luther vida känd. Hans tesar spreds i stora delar av Europa och till och med kunde de köpas i Jerusalem. Knappast någon människa tog notis om Luthers tesar. Ingen försvarare av dessa tesar anmälde sig och inte heller någon motståndare till dem. Vad han ställt till med förstod han inte förrän efteråt. Men det gick på ett annat sätt än vad Luther någonsin kunnat räkna ut. Ryktet om Luthers tesar spred sig som en löpeld. Med tryckpressens hjälp mångfaldigades teserna. Översättningar av den latinska texten utkom i stor mängd. Texterna lästes i klostren liksom i furstepalatsen och i borgarhemmen. Historiker menar att så tidigt som 1521 hade ”Luthers reformation” blivit en folkrörelse.

Någon disputation kom inte till stånd 1517 men väl 1519 då hertigen av Sachsen inbjöd Luthers främste motståndare, professorn i Ingolstadt, Johan Eck till en disputation i Leipzig. Nu förnekade

Luther påvens gudomliga primat och hävdade att kyrkan styrdes av Kristus. Vidare påstod han att skriften var den enda auktoriteten.

Motsättningarna var nu uppenbara och snart nog återupptog Rom processen mot Luther. Luther svarade med att publicera tre viktiga reformatoriska skrifter. I den första ”Om den kristna adeln” uppmanar han furstarna och ständerna att reformera kyrkan i Tyskland ifråga om ekonomi, fattigvård och skola. Nu framför han också en revolutionerande syn på det allmänna prästadömet. Vad som skiljer prästen från lekmannen är uppdraget att tjäna offentligt.

I den andra skriften ”Om den Babyloniska fångenskapen” förnekar Luther transsubstantiationsläran från Lateran konciliet 1215. Han hävdar också att äktenskapet är en borgerlig inrättning. I den tredje skriften ”En kristen människas frihet” bryter han med fastan, rosenkransbönen, vallfarten etc.

Vid riksdagen i Worms 1521 blev Luther bannlyst då han vägrade ändra kritiken mot påvedömet och katolska kyrkan.

Luther och hans anhängare förklarades i rikets akt (fredlösa) av kejsaren. De skulle dödas och Luthers skrifter brännas. Det var då han fällde de berömda orden ”Här står jag och kan inte annat”.

Luther översatte till tyska Nya Testamentet 1522 och Gamla Testamentet 1534. Den nya läran fixerades i bekännelseskrifter. Den viktigaste var ”Confessio Augustana” 1530 skriven av Philipp Melanchthon.

I Tyska riket fanns snart nog, dels evangeliska, dels katolska stater och städer. Inom varje enskild stat fanns däremot inte plats för mer än en konfession. Vid religionsfreden i Augsburg 1555 beslutades att principen ”Cuius regio, eius religio” skulle råda. Fursten bestämde vilken konfession som skulle råda inom hans territorium. Varje furstendöme skulle ha en enda konfession den som fursten tillhörde. Envar fick dock rätt att utvandra med hustru, barn och ägodelar. Vid femtioårs jubileet 1580 samlades de lutherska bekännelse skrifterna i en bok den s.k. Konkordieboken.

England var i realiteten under 1500-talets första decennier en självständig ka-

tolsk nationalkyrka med lösa förbindelser med Rom. Vidare hade påvedömet sedan länge varit impopulärt i England. Reformationen i England var kungens verk, men han var knappast någon anhängare till reformationen i teologiskt hänseende. En utlösande faktor till brytningen med påven var Henrik VIIIs äktenskap med Katarina av Aragonien, sin broders änka. Henrik ville ha skilsmässa då alla barn utom en flicka dött i äktenskapet. En kunglig kommission kom att förklara Henriks giftermål med Katarina för ogiltigt. Henrik var då fri att gifta om sig, men vad ingen visste var att Henrik redan hade i hemlighet äktad en havande Anne Boleyn. 1534 skedde den slutgiltiga brytningen med Rom. Henrik gjorde då sig själv till "supreme Head of the Church". Under sin regentstid hann Henrik med att gå hårdhänt fram mot den engelska kyrkan. Han upplöste bl. a. klostren och konfiskerade dess rikedomar.

Under ärkebiskopen Cranmer och Henriks efterträdare Edward VI förstärktes det evangeliska inflytandet i England. Nu utkom gudstjänstordningen "The Book of Common Prayer" först 1549 för att sedan revideras i en mer evangelisk riktning 1552. Ett nytt regimskifte skedde 1553 då Maria Stuart (den blodiga) förgäves försökte återinföra katolicismen. Under Elisabeths regeringstid 1558-1603 kom den engelska kyrkan på ett mer markant sätt att bli evangelisk. Nu bröts definitivt förbindelsen med den romerska-katolska kyrkan. Den engelska kyrkan har alltsedan dess präglats av en sammansättning av romerskt-katolska, lutherska och reformerta drag.

I Sverige liksom i England var reformationen till stora delar ett verk av kungens realpolitik. Efter att Gustav Vasa valts till kung i Strängnäs 1523 kom han att skapa den svenska nationalstaten. Det gamla tyska handelsinflytandet över Sverige bröts under hans tid. Han kom också att upprätta en svensk nationalkyrka där kronans inkomster ökades med hjälp av indragning av kyrkans egendomar.

En viktig milstolpe i svensk reformationshistoria är riksdagen i Västerås 1527. Genom dess recess bestämdes bl. a. att kronans undermåliga ekonomi skulle

avhjälpas med kyrkans inkomster. I själva verket innebar det att kronan övertog förvaltningen av kyrkans och klostrens egendomar. Biskoparnas ställning underminerades genom att de skulle överlämna sina slott till kungen. Dessutom bestämdes att Guds ord skulle "renligt" predikas i riket, vilket gav sanktion till luthersk lära.

En viktig gestalt i Sverige vad det gäller reformationen är Olaus Petri (latiniserad form av Olaf Pettersson). Han föddes 1493 i Örebro och efter studier i bl. a. Wittenberg då han tog intryck av Luther blev han magister 1518. Genom Gustav Vasas försorg förflyttades han från Strängnäs till Stockholm som stadssekreterare och predikant i Storkyrkan. Han kom att publicera ett stort antal reformatoriska skrifter. Dessutom medverkade han i tillkomsten av Nya Testamentet på svenska 1526 och 1541 års bibelöversättning "Gustav Vasas Bibeln". Det bör nämnas att med denna bibelöversättning skapade ett nytt svenskt riksspråk. 1529 utgav han en handbok på svenska med gudstjänstordningar för bl. a. dop, vigsel och begravning. Den svenska mässan utgav han 1531. Samma år vigdes hans bror Laurentius Petri till den förste evangeliske ärkebiskopen i Sverige.

Reformationen gick inte att hejda. Vid riksdagen i Västerås 1544 förklarades officiellt Sverige att vara ett evangeliskt rike. Nu förbjöds också vallfärderna och vid vägarna togs krucifixen bort.

Efter den liturgiska striden 1574-1593 då Johan III försökte införa en reformkatolicism i Sverige (den röda boken) avgjordes det hela genom Uppsala möte 1593. Då blev svenska kyrkan en evangelisk-luthersk bekännelse kyrka genom att bl. a. den Augsburgska bekännelsen antogs enhälligt som bekännelse urkund. I folklivet och i liturgiskt avseende framskred däremot reformationen långsamt i Sverige. Den svenska kyrkan är troligen den evangeliska kyrka som övertagit mest från den medeltida katolska kyrkan.

Mats Selén
TD, församlingslektor
Eskilstuna församling

Lutherrosen

Luther skapade ett eget emblem eller vapenmärke, den s.k. Lutherrosen, som han såg som en enkel symbol för hela sin tankevärld. I ett brev den 8 juli 1530 ger han följande förklaring till sitt emblem:

"Först är det ett kors, svart i ett hjärta med naturlig färg, för att jag skall påminnas om att tron på den Korsfäste gör oss saliga. Ty om man tror av hjärtat, blir man rättfärdiggjord... Ett sådant hjärta skall sitta mitt i en vit ros som symbol för att tron ger glädje, tröst och frid – den sätter kort sagt den troende i glädjens vita ros. Tron ger inte den frid och glädje som världen ger. Därför skall rosen inte vara röd utan vit, ty den vita färgen är alla saliga andars och änglars färg. Rosen skall stå i ett himmelsblått fält som symboliserar att glädjen i anden och tron är en början på den kommande himmelska glädjen. Den är redan nu en del av tron, som i hoppet griper om det man ännu inte ser. Och runt detta fält finns en gyllene ring som ett tecken på att saligheten i himmelen är evig och utan slut, och därtill mer värd än all jordisk glädje, precis som guldets är den allra ädlaste och dyrbaraste av metaller."